
CHP ve AKP'nin Orta Doğu Politikalarının Ana Hatları

DIŞ İLİŞKİLER VE YURTDIŐI ÖRGÜTLENMELERDEN
SORUMLU GENEL BAŐKAN YARDIMCILIĐI
ANKARA - ŐUBAT 2014

A) CHP'nin Orta Doğu Politikasının Ana Hatları

- 1) Genel dış politikamız çerçevesinde Orta Doğu'ya yaklaşımımızın esasları şunlardır:
  - a) "Yurtta barış, dünyada barış" şiarı ekseninde çevremizde istikrar, huzur ve refahı tesis etmeye yönelik barış odaklı bir dış politika izlemek,
  - b) Bölge ülkelerinin toprak bütünlüğü, siyasi bağımsızlık ve egemenliklerinin korunmasına öncelik vermek, yasal ve anayasal düzenlemelerine saygılı olmak, toplumsal dirliklerinin bozulmasına yol açabilecek yaklaşımlardan kaçınmak,
  - c) Komşularımız başta olmak üzere bölge ülkelerinin içişlerine karışmamak, akıl hocalığına kalkışmamak, yalnızca ülkedeki meşru kurum ve çevrelerce talep gelmesi halinde arzu edilen konularda laik, demokratik değerlerimiz ekseninde işbirliğinde bulunmak,
  - d) Arap ülkeleri arasındaki veya bir Arap ülkesi içindeki uyuşmazlıklara taraf olmamak,
  - e) Bölge liderliğine soyunmak için değil, bölgemizdeki refahın artmasına katkı yapacak güçlü bir ekonomiye sahip, örnek bir demokrasi ve toplum olmak için çalışmak; bu bağlamda adil bölüşüm, katılımcılık, çoğulculuk, hukukun üstünlüğü, laiklik ve kadın-erkek eşitliği gibi değer ve ilkeleri ön planda tutmak,
  - f) Muhataplarımıza yönelik davranış ve söylemlerimizin saygılı, eşitlikçi ve mütevazı olmasına dikkat etmek, buyurgan ve saldırgan bir üsluptan kaçınmak,
  - g) Bölgesel işbirliği kuruluş ve mekanizmalarını güçlendirmek,
  - h) Uyuşmazlıkların siyasi ve diplomatik yollardan mümkün olduğunca bölge içi mekanizmalardan yararlanarak çözümüne öncelik vermek; çözüm çabalarının daima uluslararası hukuk açısından yasallık ve meşruiyet ölçülerine uygun olması şartını aramak ve sağlamak,
  - i) Evrensel değerleri yüceltmek hedefi doğrultusunda eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği ve iletişimi teşvik etmek, desteklemek,

- j) Bölge ülkeleri arasında ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirmek, bölge halkının enerji kaynaklarından en üst düzeyde yararlanmaları için çalışmak, bölgesel planda ve ülkeler içinde refahın sosyal adalet ilkesine göre adilce paylaşımını sağlamak, daha çok üreterek daha çok paylaşmak,
- k) Sosyalist - sosyal demokrat partiler ve kuruluşlar öncelikli olmak kaydıyla yasal siyasi yapılar arasında işbirliği ve dayanışmayı artırmak.
- 2) Tutarlı, ciddi, gücümüzle orantılı bir dış politika anlayışına sahibiz. Dış politikamız sonuç alma odaklıdır. Partimiz dış ilişkilerini, insanlar, gruplar ve toplumlar arasındaki farklılıkları birbirleriyle çatıştırarak değil, adalet ve dayanışma anlayışıyla, tüm inançlar için tam eşitlik sağlayan laiklik ilkesi zemininde herkesi kucaklayarak yürütür.
- 3) Türkiye, kuzey-güney yarımküreler arasındaki eşitsizliklerin giderilmesinde, çevremizdeki sorunların çözümünde ve doğu-batı ekseninde farklı inançlara sahip toplumlar arasındaki karşıt yaklaşımların üst uygarlık seviyesinde ortaklaştırılmasında kilit bir ülkedir. Biz bunun daima bilincinde olmakla beraber, kendimiz hakkında yüksek sesle "kilit ülke", "lider ülke" tanımlamaları yapmayı doğru bulmayız. Bu tanımlamaları kendimiz değil, uygulamalarımıza ve konumumuza bakarak başkaları seslendirmelidir.
- 4) Ülkemizde demokrasinin gelişmesi, temel hak ve özgürlüklerin içselleştirilmesi için çalışan Partimiz Türkiye'yi Orta Doğu'da tekrar itibarlı, güvenilir, barışçıl ve sorun çözücü örnek bir ülke konumuna getirmeye karardır.
- 5) Orta Doğu'daki komşularımıza yönelik buyurgan üslup ve saldırgan tavır yerine yapıcı diyalog ve sürdürülebilir ilişkiler, bölgeye yönelik politikamızın temel unsurlarıdır. Acele kararlar ve öngörüsüzlükten uzak dış politika yaklaşımlarının yarattığı acı tablonun bilinciyle bölge ülkeleriyle kalıcı ve iyi ilişkiler kurmayı hedeflemekteyiz.
- 6) Bölgemizdeki gerginlik, sorun ve çatışmaların çözümü için diplomasi'nin bütün olanaklarını kullanmayı en iyi tercih olarak benimseriz. Çünkü askeri güç kullanımına yatkınlığı kendi demokrasisi ve diplomatik kapasitesine güvenmeyen ülkelerin bir eğilimi olarak görürüz.

- 7) Laik ve demokratik Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş değerleri doğrultusunda, bölgemizdeki etnik, dinsel ve ulusal farklılıkların hepsine saygılı ve eşit yakınlıktayız. Bu anlayışla, bölgemizdeki istikrar ve bir arada yaşama kültürü için farklılıklara saygı ve eşitliğin teminatı olarak laikliğin önemine vurgu yaparız. Ayrıca, bölgemizdeki farklı unsurlarla eşit ve sağlıklı ilişkiler kurmayı bölgemizin huzur ve ülkemizin güvenliği açısından doğru ve gerekli bir yaklaşım olarak görürüz.
- 8) CHP, Suriye'deki savaşı bitirmek için siyasi ve diplomatik araçların bütün olanaklarının kullanılmasını ve ülkeye dış müdahalelerden kaçınılmasını savunagelmıştır. Taraflarla eşit ilişkiler içinde olmak, Suriye'deki bölünme ve çatışmalara taraf olmamak, ülkedeki soruna siyasi bir çözüm bulmak için Cenevre-2 başta olmak üzere diplomatik süreçleri güçlü bir şekilde desteklemek ve ülkenin içişlerine karışmamak CHP'nin Suriye politikasının esaslarını oluşturmaya devam etmektedir. CHP'nin Türkiye'nin öncülüğünde bir uluslararası konferans toplanması, kimyasal silahların yok edilmesi ve ateş kes ilanı için çağrıda bulunulması yolundaki girişimleri AKP tarafından hiç dikkate alınmamıştır. Fakat bu önerilerimizin bugün uluslararası kamuoyu tarafından çözüm ve çıkış yolları olarak benimsendiğini görmek CHP'nin ne kadar haklı olduğunu göstermektedir. Bu itibarla, Suriye'ye barış getirmek amacıyla İsviçre'de yapılacak Cenevre-2 konferansını desteklemekteyiz. İran'ın Cenevre-2 sürecine dahil edilmesinin, 3. turu için görüşmelerin sürdüğü konferansın başarıya ulaşma şansını artıracığını düşünüyoruz.
- 9) Irak'ın toprak bütünlüğü, egemenlik ve siyasi bağımsızlığının korunmasından yanayız. Din, mezhep ve etnik köken farkı gözetmeksizin Irak'taki tüm gruplarla ve tüm bölgelerle iyi ilişkiler içinde olmayı arzuluyoruz. Türkmenlerin Irak toplumunun temel katmanlarından biri ve Irak'ın eşit vatandaşları olarak haklarının korunmasını istiyoruz. Yer altı kaynaklarının tüm ülke yararına ve üzerinde anlaşmaya varılan yasal esaslara göre değerlendirilmesini Irak'ın birlik, bütünlük, istikrar ve refahı için önemli buluyoruz. Radikal unsurların Irak'taki etkinliklerinin artmasını Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması bakımından endişeyle karşılıyoruz.

- 10) Türkiye-İran ilişkilerinin karşılıklı saygı ve örtüşen çıkarlar zemininde gerçekçi esaslar üzerine oturması ve birlikte hareket etmeleri bölgemizin huzur ve refahı için önem taşımaktadır. İran'ın barışçı amaçlarla nükleer teknolojiyi kullanmasına evet, nükleer silah geliştirmesine hayır diyoruz. İran'ın uluslararası toplumunun saygın bir üyesi olarak yerini alması ve bölge ülkeleriyle güvene dayalı ilişkiler içinde olması küresel istikrara önemli katkılar yapacaktır. Bu bağlamda, İran'ın Batılı ülkelerle ilişkilerinin yumuşamasını memnuniyetle karşılıyoruz.
- 11) Orta Doğu barış sürecinde Türkiye'yi eski saygınlığına kavuşturmaya ve barış müzakerelerinde yer alan tarafların gözünde tarafsız ve güvenilir konumuna kavuşturmaya kararlıyız. Filistin halkının tümüyle dayanışma halindeyiz. İsrail'le iyi ilişkilerden yanayız. Karşılıklı olarak sınırları tanınmış Filistin ve İsrail devletlerinin güven ve huzur içinde bölgede yer almasını istiyoruz.
- 12) Arap Baharı olarak adlandırılan süreç, Arap halklarının demokrasi ve özgürlük taleplerini ifade etmeleriyle başlamıştır. Arapların dışarıdan bir lidere veya modeli ihtiyacı yoktur. Arap ülkelerinin içişlerine karışılmasına, onlara yukardan bakarak akıl verilmeye kalkışılmasına karşıyız. Her Arap ülkesi kendi özellikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda kendi yolunu çizecektir. Türkiye, demokrasiyi içselleştirebildiği, ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirebildiği, sivil toplum kuruluşları arasındaki bağları güçlendirebildiği, üniversiteler ve bilim kuruluşları arasındaki işbirliğini çeşitlendirebildiği ölçüde Arap ülkelerindeki demokratik ve özgürlükçü eğilimlere katkı yapmış olacaktır.
- 13) Uluslararası kuruluşlar ve büyük devletlerle ilişkilerin Orta Doğu'ya yönelik izlenen politikaları doğrudan etkilediğinin bilincindeyiz. Bu düşünceyle, başta ABD ve Rusya olmak üzere, önde gelen ülkelerle uzun vadeli, eşitliğe, karşılıklı saygı ve birbirinin meşru çıkarlarını gözetmeye dayalı, geçici durumlara bağlı olmayan, kalıcı ve sürdürülebilir ilişkiler kurmanın önemine inanıyoruz. Ayrıca, BM ile diğer küresel ve bölgesel kuruluşların dünyada ve bölgemizde karşılaştığımız sorunların çözümünde etkin rol oynamalarını gerekli buluyor ve önemsiyoruz.

B) AKP'nin Orta Doğu Politikasının Ana Hatları

- 1) AKP Hükümeti, Cumhuriyet tarihimizin en olumsuz dış politika yönetimine imza atmaya devam etmektedir. Bu politika sonucunda Türkiye, bölgesinde ve dünyada ciddiye alınmayan, etkin uluslararası süreçlerden dışlanan, hatta kimi komşularınca tehdit olarak algılanan bir ülke konumuna indirgenmiştir.
- 2) Barış, çözüm, istikrar odaklı ve çok taraflı bir dış politika yerine tek taraflı, buyurgan, askeri güç kullanımından yana, herkese meydan okuyan, hiçbir meydan okumasını karşılayamayan, bölgesel ve uluslararası kuruluşlardan kendini dışlayan bir politika benimseyen AKP, Türkiye'yi tehlikeli bir yalnızlığın içine sürüklemiştir. Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları, temel özgürlükler, kadın-erkek eşitliği ve yaşam kalitesi bakımından Türkiye'yi küresel plandaki bütün endekslerde en alt sıralara mahkûm eden AKP'nin dış politikasını da aslında içerdeki yanlışlarının uzantısı ve yansıması olarak görmek gerekir.
- 3) AKP'nin Türkiye'yi soktuğu çıkmazın en belirgin olduğu bölge Orta Doğu'dur. Lider ve model olma iddia ve havasıyla, Arap ülkelerine üstten bakan, buyurgan bir üslupla akıl hocalığına kalkışan AKP, Arap Baharı gibi temel bölgesel gelişmelerin dışında kalmıştır. Güçler ayrılığı ilkesinin her geçen gün zedelendiği ve demokrasinin sürekli gerilediği Türkiye gerçeğinin de etkisiyle AKP'nin Arap ülkelerinde saygınlık ve güvenilirliği kalmamıştır.
- 4) Bölgedeki ülkelerin içişlerine karışmayı oyun kuruculuk olarak gören AKP oyun kurduğunu zannettiği her olayda oyuna gelmiş, bölgeye terör örgütlerinin üşüşmesine yol açarak, içişlerine karıştığı ülkelerin de ötesinde, tüm Bölgeyi büyük bir belaya sürüklemiştir. Maceracı, hayalperest yaklaşımlarıyla ülkemizi bütün komşularıyla gergin ve risklerle dolu bir noktaya getirmiştir. Öyle ki, AKP'nin izlediği politikalar neticesinde bugün İsrail, Suriye ve Mısır'la diplomatik ilişkilerimiz kopmuş, Irak ve İran'la gergin ve iniş çıkışlı bir döneme girilmiştir. Kuzey Afrika ülkeleriyle ilişkilerimizin sözü bile geçmemektedir. Türkiye'nin toplam gücü, yetenekleri ve derinliği ile Hükümetin gerçekçi, olmayan ve orantısız arayışları arasındaki uyumsuzluk AKP'nin Orta Doğu politikasının adıdır.

- 5) AKP ideolojik saplantılara dayalı, mezhepsel eksenli yaklaşımıyla bölgemiz ülkelerinin egemenlik ve toprak bütünlüklerini tehlikeye atmaktadır. Bu durum, Orta Doğu'daki fay hatlarının tetiklenmesine, gerginliklerin artmasına, şiddetin derinleşmesine ve halkların mezhep ayrılıkları doğrultusunda kutuplaşmasına neden olmaktadır. Bölgede "düzen kuruculuk", "yeni Osmanlıcılık" ve "stratejik derinlik" gibi bölgenin tarihsel ve kültürel özelliklerine ters düşen kavramlarla liderliğe heveslenen AKP bugün değersiz ve tehlikeli bir yalnızlık içindedir. AKP, müttefik ve dost ülkelerden kopuk, aykırı tutumlar izlemeyi bir marifet sayarak dış politikada olumlu sonuç almanın iş ve güç birliğinden geçtiği gerçeğini hiçe saymaktadır.
- 6) Suriye'ye karşı saldırgan bir tutum takınan AKP Hükümeti, komşu ülkedeki savaşı derinleştirmiş ve savaşın ülkemizdeki olumsuz yansımalarıyla baş edemez bir hale gelmiştir. Türkiye bugün hem Suriye rejimi hem de bazı muhalifler tarafından teröre destek verdiği için suçlanmaktadır. AKP, Suriye'ye barış getirmek için gösterilen diplomatik çabalara karşı olumsuz bir tavır takınmaktadır. Cenevre-2 sürecinde AKP'nin tutumunu dört maddede özetlemek mümkündür: (1) Barışçıl çabaların içini boşaltma. (2) Barış arayışlarını sabote etme. (3) Diplomatik girişimleri yayılcı siyasetinin aracı haline dönüştürme. (4) Suriye muhalefetine avukatlığını yaparak şiddeti körükleme.
- 7) Hükümetin, Irak ve Mısır'ın içişlerine karışmasının bedelini işadamlarımız ve vatandaşlarımız ödemeye devam etmektedirler. Suriye'deki savaşa siyasi bir çözüm bulma çabalarında ve Orta Doğu barış görüşmelerinde Türkiye'nin adı geçmemektedir. İran ve Batı dünyası arasındaki ilişkilerde, Türkiye arabulucu ya da kolaylaştırıcı konumunu kaybetmiştir. AKP, İsrail'le ilişkilerin normalleşmesi hedefini iç politika odaklı kazanımlarına feda etmiştir. Bugün AKP'nin bölgedeki müttefikleri Müslüman Kardeşler, Hamas ve Suriye'deki El Kaide bağlantılı radikal gruplardır.
- 8) Orta Doğu, vatandaşlarımızın rahatlıkla seyahat edemediği ve can güvenliklerinin tehlikede olduğu bir bölgeye dönüşmüştür.

